

**THE CURRENT SITUATION ON
IMPLEMENTING ACTIVITIES
TO PREVENT, CONTROL AND
HANDLE RISK AT SOME PRIMARY
SCHOOLS IN HANOI**

Nguyen Thi Ngoc Lien

*Faculty of Education Management,
Hanoi National University of Education,
Hanoi city, Vietnam*

*Corresponding author Nguyen Thi Ngoc Lien,
e-mail: liennn@hnue.edu.vn

Received February 17, 2024.

Revised March 13, 2024.

Accepted April 23, 2024.

**THỰC TRẠNG TRIỂN KHAI CÁC
HOẠT ĐỘNG PHÒNG NGỪA,
KIỂM SOÁT VÀ XỬ LÝ RỦI RO
TẠI MỘT SỐ TRƯỜNG TIỂU HỌC,
THÀNH PHỐ HÀ NỘI**

Nguyễn Thị Ngọc Liên

*Khoa Quản lý Giáo dục, Trường Đại học Sư phạm
Hà Nội, thành phố Hà Nội, Việt Nam*

*Tác giả liên hệ: Nguyễn Thị Ngọc Liên,
e-mail: liennn@hnue.edu.vn

Ngày nhận bài: 17/2/2024.

Ngày sửa bài: 13/3/2024.

Ngày nhận đăng: 23/4/2024.

Abstract. Preventing, controlling, and handling risks is essentially taking actions to minimize negative, adverse, and unexpected impacts that affect the ability to achieve goals and expected results of organizations in general and schools in particular. These risk mitigation actions are identified as Eliminating risk, avoiding risk, transferring risk, minimizing risk, and accepting risk - turning risk into opportunity. This study is based on the theory of risk management, and surveys the current situation of risk prevention, control, and handling in some primary schools in Hanoi, thereby helping managers have an overview and more effective on an important stage in school risk management.

Keywords: Prevention, control, risk handling, safe school.

Tóm tắt. Phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro thực chất là đưa ra các hành động để giảm thiểu các tác động tiêu cực, bất lợi, không mong muốn ảnh hưởng đến khả năng đạt được mục tiêu và kết quả dự kiến của các tổ chức nói chung và nhà trường nói riêng. Các hành động giảm thiểu rủi ro này được xác định gồm: Loại bỏ rủi ro, né tránh rủi ro, chuyển giao rủi ro, giảm thiểu rủi ro và chấp nhận rủi ro – biến rủi ro thành cơ hội. Nghiên cứu này dựa trên cơ sở lý thuyết về quản trị rủi ro để khảo sát, đánh giá thực trạng các hoạt động phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro ở một số trường tiểu học trên địa bàn Hà Nội từ đó giúp các nhà quản lý có cái nhìn tổng quan và hiệu quả hơn về khâu quan trọng trong quản trị rủi ro trường học.

Từ khóa: phòng ngừa, kiểm soát, xử lý rủi ro, trường học an toàn.

1. Mở đầu

Theo một thống kê gần đây của Bộ Lao động thương binh XH, trong 10 tháng năm 2022, Tổng đài Bảo vệ trẻ em 111 đã tiếp nhận 399.500 cuộc gọi, 8.900 lượt thông báo qua ứng dụng, thực hiện 24.700 cuộc gọi tư vấn, 1.400 ca hỗ trợ can thiệp. Thống kê của Bộ Công an cho biết, toàn quốc trong 9 tháng năm 2022, đã phát hiện 1.711 vụ xâm hại trẻ em với 1.806 trẻ em [1]. Nghiên cứu của Dương Thị Thu Hương về thực trạng liên quan đến hành vi rủi ro của học sinh THPT tại Hà Nội cho thấy, trung bình một học sinh THPT có 2,17 trên tổng số 11 hành vi rủi ro. Học sinh nam, học sinh các trường ngoài công lập, học sinh đã từng có người yêu đối mặt với nguy cơ có đồng thời nhiều hành vi rủi ro cao hơn học sinh khác [2]. Bên cạnh đó, những năm

gần đây, dịch bệnh Covid 19 cũng đặt nhà trường vào những biến động và rủi ro rất rõ ràng. Theo thống kê của Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa Liên hợp quốc (UNESCO), năm 2020 có 188 quốc gia trên thế giới đã thực hiện đóng cửa trường học các cấp từ ngày 4/5, ảnh hưởng đến 91,3% HS, sinh viên. Tại Việt Nam cũng như trên thế giới, thống kê cho thấy số trẻ em bị bạo lực, chịu áp lực tâm lý và tăng nguy cơ bị xâm hại qua mạng (theo báo cáo của tổ chức Unicef). Với những con số trên, cho thấy sự cấp thiết cần có sự chủ động của nhà trường trong phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro trong trường học. Nghị định số 80/2017/NĐ-CP đưa ra quy định đối với cơ sở giáo dục là “Bảo đảm an ninh trật tự; an toàn vệ sinh thực phẩm; an toàn phòng, chống tai nạn, thương tích; an toàn, phòng, chống cháy, nổ; an toàn phòng, chống thảm họa, thiên tai...”, cùng với đó là nhiều quy định về xây dựng môi trường giáo dục an toàn, lành mạnh, thân thiện [3].

Giáo dục nói chung và giáo dục ở cấp Tiểu học nói riêng đang hướng tới xây dựng môi trường học tập an toàn, hạnh phúc cho người học để thực hiện sứ mệnh giáo dục, phát triển toàn diện nhân cách cho HS ở những giai đoạn đầu tiên của tuổi học. Song các trường học hiện nay đang chịu tác động mạnh mẽ của sự phát triển xã hội, sự bùng nổ của công nghệ thông tin truyền thông, sự tăng lên của những vụ mất an toàn trường học. Điều này đặt nhà trường đứng trước các rủi ro cần được nhận diện và có chiến lược phòng ngừa, kiểm soát và xử lý phù hợp. Hiện nay, vấn đề quản trị rủi ro trở thành mối quan tâm hàng đầu trong doanh nghiệp, trong các tổ chức kinh tế, tài chính bởi đây được xác định là khâu quan trọng trong quản trị chiến lược nhằm giúp tổ chức giảm thiểu các rủi ro để đạt mục tiêu. Tuy nhiên, các nghiên cứu tập trung vào phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro trong giáo dục nói chung và trong các trường học nói riêng thì hầu như rất ít. Vì lẽ đó, đây là vấn đề nghiên cứu có ý nghĩa lớn và cấp thiết hiện nay.

Trong nghiên cứu này, trên cơ sở làm sáng tỏ các vấn đề lý luận về rủi ro và các hoạt động phòng ngừa, kiểm soát, xử lý rủi ro trong trường học, chúng tôi tiến hành khảo sát nhằm đánh giá thực trạng các hoạt động phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro tại một số trường tiểu học trên địa bàn thành phố Hà Nội từ đó có những gợi ý hữu ích cho lãnh đạo các nhà trường trong việc giảm thiểu ảnh hưởng tiêu cực của rủi ro, biến rủi ro thành cơ hội và đảm bảo an toàn trường học.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Phương pháp nghiên cứu

Kết quả của nghiên cứu này thu được thông qua việc sử dụng phối hợp các phương pháp:

(1) *Các PP nghiên cứu lý luận* được sử dụng nhằm phân tích, tổng hợp và hệ thống hóa lý luận về rủi ro, các hoạt động quản trị rủi ro trong các tổ chức nói chung và trường học nói riêng.

(2) *Các PP nghiên cứu thực tiễn*:

Phương pháp điều tra bằng phiếu hỏi: PP này được sử dụng nhằm khảo sát ý kiến của cán bộ quản lý và giáo viên các trường tiểu học về thực trạng triển khai các hoạt động phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro tại nhà trường. Phiếu hỏi được xây dựng thông qua 2 bước: (i) Thu thập ý kiến để xây dựng bảng hỏi; (ii) Phát phiếu, thu và xử lý thông tin liên quan đến thực trạng.

Các chỉ báo trong nghiên cứu thực trạng được đánh giá ở 2 tiêu chí: Tần suất thực hiện và mức độ hiệu quả của việc thực hiện với thang đo 5 mức độ (với quy ước mức 1 là không thực hiện/không hiệu quả; mức 5 là thực hiện rất thường xuyên và rất hiệu quả)

Phương pháp phỏng vấn sâu: Được tiến hành thông qua trao đổi trực tiếp với cán bộ quản lý và giáo viên nhằm tìm hiểu sâu thêm thực tế triển khai các hoạt động phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro gắn với những đặc điểm cụ thể của từng trường.

Khảo sát thực tiễn được tiến hành trên 24 cán bộ quản lý, 93 giáo viên của 4 trường tiểu học trên địa bàn thành phố Hà Nội, gồm các trường: tiểu học Quan Hoa, tiểu học Trung Yên, tiểu học Đồng Ngạc và tiểu học Tô Hoàng.

2.2. Phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro trường học

Rủi ro là những điều không lành, không tốt, bất ngờ xảy đến [4]; rủi ro (đồng nghĩa với rủi) là sự không may [5]; Rủi ro là những thiệt hại, mất mát, nguy hiểm hoặc các yếu tố liên quan đến nguy hiểm, khó khăn, hoặc điều không chắc chắn có thể xảy ra cho con người [6]. Trong nghiên cứu này chúng tôi quan niệm *rủi ro trong trường học là những tình huống, những sự cố có thể xảy ra trong hoạt động của nhà trường trong đó chứa đựng những yếu tố sai lệch theo hướng bất lợi so với dự định hoặc mục tiêu đặt ra.*

Theo cách hiểu đó, rủi ro xảy ra trong trường học là những sự cố và những sai lệch so với dự kiến và kế hoạch đặt ra của nhà trường. Khi đã nói tới sự cố hay tình huống bất thường là nhấn mạnh đến tính ngẫu nhiên, khó dự đoán của các rủi ro của các sự kiện và có thể nhiều nguyên nhân gây ra. Những sự cố và tình huống sai lệch phát sinh thường xảy ra theo hướng bất lợi, tiềm ẩn những nguy cơ mất mát, nguy hiểm, tổn thất cho cá nhân, và nhà trường. Ví dụ như các sự cố về cơ sở vật chất (điện, quạt, tường nhà...), về dịch bệnh, về bạo lực trong nhà trường... Những rủi ro trong trường học nếu xảy ra thì thường có ảnh hưởng (đôi khi là nghiêm trọng), thiệt hại cả về vấn đề con người. Những phân tích trên cho thấy, việc nhận diện, đánh giá và dự phòng các tình huống rủi ro là hết sức cần thiết đối với các trường học.

* **Các loại rủi ro trong trường học.** Dựa vào các cách phân loại rủi ro, có thể nhận diện các rủi ro trong trường học:

Thứ nhất, phân loại rủi ro dựa vào nguồn gây ra rủi ro, có các rủi ro sau:

Những rủi ro do môi trường thiên nhiên gây ra như: Mưa bão, lũ lụt, thời tiết nắng nóng, rét đậm rét hại hoặc tình hình dịch bệnh... có thể gây ảnh hưởng đến sức khỏe của HS, GV, tác động xấu đến hoạt động dạy và học.

Những rủi ro do môi trường văn hóa, xã hội, kinh tế: Là các tác động không mong muốn từ môi trường văn hóa, kinh tế, xã hội đến môi trường nhà trường: Các tác động tiêu cực từ lối sống, tập quán đến giáo dục; Điều kiện kinh tế kém phát triển hoặc phát triển quá nhanh chóng có thể gây nên những bất ổn cho môi trường giáo dục; Sự du nhập của văn hóa, lối sống tiêu cực đến thế hệ trẻ.

Ngoài ra còn có những rủi ro do sự phát triển của công nghệ và do nhận thức của con người; Những rủi ro do môi trường hoạt động của nhà trường...

Thứ hai, những phân loại rủi ro theo đối tượng rủi ro:

Rủi ro về tài sản, cơ sở vật chất, ví dụ như cây xanh, tường rào, cổng, cầu thang... có nguy cơ bị đổ, gãy; Bàn, ghế học bị hỏng, không phù hợp với kích thước ngồi của trẻ; Quạt, thiết bị điện chập, cháy, rơi...

Rủi ro về con người: như dịch bệnh; những trường hợp trẻ học hòa nhập (tự kỷ, tăng động...) có khả năng tự gây tổn thương cho mình hoặc gây tổn thương cho bạn; Hoạt động trải nghiệm, hoạt động vui chơi của HS cũng có thể tiềm ẩn những rủi ro, tai nạn cho HS (cháy, bỏng, gãy tay, chân...)

Thứ ba, phân loại theo hoạt động của nhà trường: Rủi ro trong hoạt động dạy học (Chất lượng đầu vào, tuyển sinh, các đổi mới nhanh chóng ...); Rủi ro trong hoạt động giáo dục (thiếu thời gian, địa điểm, cơ sở vật chất; thiếu quy trình an toàn...); Rủi ro trong quản trị con người (sự luân chuyển CBGV, hiện tượng “chảy máu chất xám”...); Rủi ro trong quản trị tài chính, CSVC (thiếu an toàn, tài chính thiếu cân đối cho các hoạt động hoặc không đủ bù đắp cho hoạt động...); Rủi ro trong phối hợp; Rủi ro trong hệ thống thông tin và truyền thông của nhà trường...

Thứ tư, phân loại theo môi trường tác động, có: Những rủi ro thuộc về môi trường bên trong nhà trường và những rủi ro liên quan đến môi trường bên ngoài nhà trường.

Hoạt động của trường tiểu học nói riêng và các nhà trường nói chung có đặc thù là quản lí, giáo dục số lượng lớn trẻ em/học sinh đang ở độ tuổi năng động, khám phá thế giới do đó có thể

tiềm ẩn các rủi ro. Vì lẽ đó, phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro có ý nghĩa lớn trong việc xây dựng và đảm bảo môi trường giáo dục an toàn, phòng chống bạo lực học đường và xâm hại trẻ em, đảm bảo các điều kiện tốt nhất cho các em được học tập và rèn luyện.

*** Các hoạt động phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro trong nhà trường**

Nghiên cứu của Behcet Öznacar (2018) đã chỉ ra mối quan hệ giữa chất lượng trường học với sự an toàn trong nhà trường và phòng ngừa, quản trị rủi ro. Nghiên cứu cũng chỉ ra rằng, các nhà quản trị trường học về cơ bản là nhận thức tốt về quản trị rủi ro, tầm quan trọng của quản trị rủi ro, nhưng thực hành trong thực tế chưa thực sự hiệu quả [7]. Vậy, làm thế nào để tiến hành các hoạt động quản trị rủi ro hiệu quả? Theo TCVN ISO 9001:2015 các biện pháp giải quyết rủi ro là “đưa ra các hành động để giảm thiểu các tác động tiêu cực, bất lợi, không mong muốn ảnh hưởng đến khả năng tổ chức đạt được các định hướng chiến lược, mục đích, mục tiêu và các kết quả dự kiến” [8]. Các biện pháp phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro trong nhà trường có thể gồm:

Né tránh rủi ro: Không thực hiện các hoạt động gây ra rủi ro; Chọn một hành động khác thay thế; hoặc Chọn một phương pháp hoặc quá trình kém rủi ro hơn.

Chấp nhận rủi ro: Chấp nhận “sống chung” với rủi ro là biện pháp có thể được lựa chọn trong trường hợp chi phí loại bỏ, phòng tránh, làm nhẹ rủi ro quá lớn (lớn hơn chi phí khắc phục tác hại), hoặc tác hại của rủi ro nếu xảy ra là nhỏ hay cực kì thấp; hoặc khi các hành động kiểm soát không khả thi. Đôi khi việc chấp nhận rủi ro cũng là cần thiết để theo đuổi một cơ hội nào đó.

Giảm thiểu rủi ro: Tiến hành các biện pháp để giảm thiểu khả năng xảy ra rủi ro hoặc giảm thiểu tác động và chi phí khắc phục rủi ro nếu nó xảy ra. Giảm thiểu rủi ro ở mức chấp nhận được, được tiến hành theo cách: giảm thiểu khả năng xảy ra; giảm thiểu hậu quả nếu xảy ra và tăng khả năng phát hiện nguyên nhân và hậu quả.

Chia sẻ/chuyển giao rủi ro: Chuyển giao hoặc chia sẻ rủi ro cho một bên thứ 3 (ví dụ: công ty bảo hiểm, dịch vụ...)

Loại bỏ rủi ro: Chấm dứt, loại bỏ nguồn phát sinh rủi ro.

Với các loại rủi ro đã xác định ở trên, các trường học xem xét các biện pháp phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro với những hành động cụ thể:

Bảng 1. Tóm tắt các biện pháp phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro

Các biện pháp	Các hành động cụ thể
Loại bỏ rủi ro	Loại bỏ triệt để các nguyên nhân gây ra rủi ro (cơ sở vật chất, môi trường...)
Né tránh rủi ro	Dừng tiến hành hoạt động có khả năng xảy ra rủi ro
Chuyển giao rủi ro	Mua bảo hiểm (tài sản, cháy nổ, tai nạn, y tế...)
Giảm thiểu rủi ro	Lắp đặt hệ thống an ninh, camere giám sát
	Lắp đặt hệ thống an toàn phòng cháy chữa cháy
	Tập huấn, hướng dẫn quy trình đảm bảo an toàn trong hoạt động vui chơi, học tập cho HS
	Tập huấn, hướng dẫn HS về văn hóa ứng xử, phòng chống bạo lực, xâm hại
	Định kì kiểm tra, bảo dưỡng cơ sở vật chất, thiết bị trường học
	Tăng cường giám sát phát hiện sớm các nguy cơ rủi ro để lên kế hoạch giảm thiểu kịp thời
	Đào tạo, huấn luyện đội ngũ GV, nhân viên các biện pháp đảm bảo an toàn trường học
	Xây dựng, thực thi các biện pháp đảm bảo an ninh mạng, an toàn thông tin
	Xây dựng các quy định, quy trình rõ ràng về đảm bảo an toàn trường học
Đánh giá và quản lí các mối nguy từ bên ngoài nhà trường	

Chấp nhận rủi ro – biến rủi ro thành cơ hội	Thúc đẩy các hoạt động đổi mới và sáng tạo trong nhà trường
	Tham gia các hoạt động hợp tác và nghiên cứu để thích ứng tốt với đổi mới
	Xây dựng mối quan hệ tốt với cộng đồng- tạo môi trường an toàn
	Xây dựng, vận hành hiệu quả các quy tắc ứng xử trong nhà trường.
	Xây dựng chiến lược và phát triển năng lực số cho các thành viên trong nhà trường
	Tiến hành đánh giá và cải thiện quy trình hoạt động trong nhà trường
	Phát triển sáng kiến và trách nhiệm của mỗi thành viên vào tìm kiếm các giải pháp phòng tránh rủi ro, đảm bảo an toàn
	Phát triển kỹ năng nhận biết, phòng ngừa và xử lý sự cố cho các thành viên
	Đào tạo, huấn luyện GV, nhân viên các biện pháp ứng phó, xử lý sự cố trong trường học
	Cung cấp thông tin và huấn luyện cho các bên liên quan (CBQL, cha mẹ HS, GV, HS...)
	Tập huấn hỗ trợ phát triển kỹ năng mềm cho các thành viên trong nhà trường

(Nguồn: Tác giả tự nghiên cứu và tổng hợp)

2.3. Thực trạng các hoạt động kiểm soát, phòng ngừa và xử lý rủi ro trong trường tiểu học

Trên cơ sở lý thuyết đã nêu, nghiên cứu thực trạng các hoạt động kiểm soát, phòng ngừa và xử lý rủi ro trong trường học được tiến hành trên 4 trường tiểu học của thành phố Hà Nội, kết quả thể hiện như sau:

Bảng 2. Thực trạng triển khai các hoạt động phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro

STT	Các HĐ	Tần suất thực hiện			Mức độ hiệu quả		
		ĐTB	ĐLC	Xếp hạng	ĐTB	ĐLC	Xếp hạng
1.	Loại bỏ triệt để các nguyên nhân gây ra rủi ro (cơ sở vật chất, môi trường...)	3.33	.657	10	3.64	.594	15
2.	Dùng tiến hành hoạt động có khả năng xảy ra rủi ro (các hoạt động trải nghiệm ở xa, các thí nghiệm có nguy cơ cháy nổ...)	3.30	.734	17	4.30	.561	5
3.	Tiến hành đánh giá và cải thiện quy trình hoạt động trong nhà trường	3.21	.667	25	3.63	.610	17
4.	Đào tạo, huấn luyện đội ngũ giáo viên, nhân viên các biện pháp đảm bảo an toàn trường học	3.26	.697	21	3.22	.614	21
5.	Đào tạo, huấn luyện giáo viên, nhân viên các biện pháp ứng phó, xử lý sự cố trong trường học	3.20	.685	26	3.62	.598	18
6.	Lắp đặt hệ thống an ninh, camera giám sát	4.48	.624	1	4.76	.519	1
7.	Lắp đặt hệ thống an toàn phòng cháy chữa cháy	4.48	.651	1	4.73	.535	2
8.	Tập huấn, hướng dẫn quy trình đảm bảo an toàn trong hoạt động vui chơi, học tập cho HS	3.32	.741	12	3.88	.599	7
9.	Tập huấn, hướng dẫn học sinh về văn hóa ứng xử, phòng chống bạo lực, xâm hại	3.28	.668	19	4.41	.573	4
10.	Định kỳ kiểm tra, bảo dưỡng cơ sở vật chất, thiết bị trường học	4.43	.647	3	4.51	.542	3

Thực trạng triển khai các hoạt động phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro...

STT	Các HD	Tần suất thực hiện			Mức độ hiệu quả		
		ĐTB	ĐLC	Xếp hạng	ĐTB	ĐLC	Xếp hạng
11.	Tăng cường giám sát phát hiện sớm các nguy cơ rủi ro để lên kế hoạch giảm thiểu kịp thời	3.93	.731	6	3.66	.618	9
12.	Đánh giá và quản lý các mối nguy từ bên ngoài nhà trường	3.32	.717	11	2.98	.619	26
13.	Xây dựng các quy định, quy trình rõ ràng về đảm bảo an toàn trường học	3.33	.657	9	3.66	.604	9
14.	Cung cấp thông tin và huấn luyện cho các bên liên quan (CBQL, cha mẹ HS, GV, HS...)	4.38	.680	5	4.08	.599	6
15.	Xây dựng, thực thi các biện pháp đảm bảo an ninh mạng, an toàn thông tin	3.31	.804	14	3.64	.636	14
16.	Tập huấn hỗ trợ phát triển kỹ năng mềm cho các thành viên trong nhà trường	3.22	.721	23	3.65	.606	12
17.	Mua bảo hiểm (tài sản, cháy nổ, tai nạn, y tế...)	3.32	.750	13	3.63	.638	16
18.	Thúc đẩy các hoạt động đổi mới và sáng tạo trong nhà trường	3.30	.710	16	3.22	.628	21
19.	Phát triển sáng kiến và trách nhiệm của mỗi thành viên vào tìm kiếm các giải pháp phòng tránh rủi ro, đảm bảo an toàn	3.26	.745	22	3.62	.626	19
20.	Phát triển kỹ năng nhận biết, phòng ngừa và xử lý sự cố cho các thành viên	3.29	.766	18	3.12	.585	23
21.	Tham gia các hoạt động hợp tác và nghiên cứu để thích ứng tốt với đổi mới	3.22	.721	24	3.01	.601	25
22.	Xây dựng mối quan hệ tốt với cộng đồng- tạo môi trường an toàn	3.69	.663	8	3.65	.592	11
23.	Xây dựng, vận hành hiệu quả các quy tắc ứng xử trong nhà trường.	3.88	.645	7	3.67	.616	8
24.	Xây dựng chiến lược và phát triển năng lực số cho các thành viên trong nhà trường	3.28	.680	19	3.62	.626	20
25.	Phát triển khả năng linh hoạt, ứng biến tốt của các thành viên trước thay đổi.	3.30	.686	15	3.02	.614	24
26.	Tuyên truyền nâng cao ý thức của CBGVNV, HS, CMHS	4.42	.646	4	3.65	.606	12

Các hoạt động trên đều nằm trong nhóm các biện pháp phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro đã phân tích như: *Loại bỏ rủi ro; Né tránh rủi ro; Chuyển giao rủi ro; Giảm thiểu rủi ro và Chấp nhận rủi ro – biến rủi ro thành cơ hội* hướng đến giải quyết các rủi ro mà nhà trường có nguy cơ đối mặt.

Khảo sát về tần suất tiến hành các hoạt động phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro chúng tôi nhận thấy những hoạt động được tiến hành thường xuyên nhất là: *Lắp đặt hệ thống an ninh, camere giám sát; Lắp đặt hệ thống an toàn phòng cháy chữa cháy; Định kỳ kiểm tra, bảo dưỡng cơ sở vật chất, thiết bị trường học; Tăng cường giám sát phát hiện sớm các nguy cơ rủi ro để lên kế hoạch giảm thiểu kịp thời; Cung cấp thông tin và huấn luyện cho các bên liên quan (CBQL, cha mẹ HS, GV, HS...); Tuyên truyền nâng cao ý thức của CBGVNV, HS, CMHS.* Có thể thấy các hoạt động này liên quan nhiều đến đảm bảo giảm thiểu các rủi ro từ môi trường vật chất và nhận

thức của các bên liên quan. Đây là những hoạt động phù hợp trong khuôn khổ nhà trường nhằm đảm bảo môi trường an toàn, không có các yếu tố rủi ro về cơ sở vật chất cho người học, người dạy. Đồng thời việc nâng cao ý thức cho các lực lượng có liên quan cũng được các trường tiểu học quan tâm. Nhìn chung, đây là các hoạt động hướng đến giảm thiểu rủi ro khi quản lí các nguồn có thể gây ra rủi ro về cơ sở vật chất.

Bên cạnh đó, những hoạt động được đánh giá là ít tiến hành hơn cả là: *Tiến hành đánh giá và cải thiện quy trình hoạt động trong nhà trường; Đào tạo, huấn luyện đội ngũ giáo viên, nhân viên các biện pháp đảm bảo an toàn trường học; Đào tạo, huấn luyện giáo viên, nhân viên các biện pháp ứng phó, xử lí sự cố trong trường học; Tập huấn hỗ trợ phát triển kĩ năng mềm cho các thành viên trong nhà trường; Phát triển sáng kiến và trách nhiệm của mỗi thành viên vào tìm kiếm các giải pháp phòng tránh rủi ro, đảm bảo an toàn; Tham gia các hoạt động hợp tác và nghiên cứu để thích ứng tốt với đổi mới.* Các hoạt động được đánh giá là ít thực hiện hơn trong các trường tiểu học lại là những hoạt động hướng đến các “phần mềm” của hệ thống quản trị rủi ro, là việc đào tạo huấn luyện, nâng cao năng lực cho nhà trường và đội ngũ đồng thời phát triển các ý tưởng, sáng kiến một mặt giúp ngăn ngừa rủi ro, nhưng mặt khác là tăng cường năng lực thích ứng của nhà trường. Nói cách khác, đây là các hoạt động hướng đến biến rủi ro thành cơ hội để phát triển năng lực của cá nhân và tổ chức, thích ứng tốt trước môi trường nhiều biến động.

Về mức độ hiệu quả của các hoạt động phòng ngừa, kiểm soát và xử lí rủi ro, các hoạt động được đánh giá tiến hành hiệu quả nhất là: *Lắp đặt hệ thống an ninh, camere giám sát; Lắp đặt hệ thống an toàn phòng cháy chữa cháy; Tập huấn, hướng dẫn học sinh về văn hóa ứng xử, phòng chống bạo lực, xâm hại; Định kì kiểm tra, bảo dưỡng cơ sở vật chất, thiết bị trường học; Dừng tiến hành hoạt động có khả năng xảy ra rủi ro (các hoạt động trải nghiệm ở xa, các thí nghiệm có nguy cơ cháy nổ...); Cung cấp thông tin và huấn luyện cho các bên liên quan (CBQL, cha mẹ HS, GV, HS...).* Các hoạt động này đều được đánh giá thực hiện ở mức khá và tốt, mang lại hiệu quả, sự an tâm an toàn trong nhà trường. Cũng giống như sự phổ biến của việc lắp các thiết bị đảm bảo an ninh như Camera giám sát hay hệ thống phòng cháy chữa cháy... thì đây cũng là 2 hoạt động được đánh giá cao nhất. Tiếp đến cũng là cơ sở vật chất và thông tin, huấn luyện nâng cao nhận thức, ý thức cho các bên liên quan.

Các hoạt động được đánh giá là ít hiệu quả hơn gồm: *Đánh giá và quản lí các mối nguy từ bên ngoài nhà trường; Thúc đẩy các hoạt động đổi mới và sáng tạo trong nhà trường; Phát triển kĩ năng nhận biết, phòng ngừa và xử lí sự cố cho các thành viên; Tham gia các hoạt động hợp tác và nghiên cứu để thích ứng tốt với đổi mới; Phát triển khả năng linh hoạt, ứng biến tốt của các thành viên trước thay đổi; Đào tạo, huấn luyện đội ngũ giáo viên, nhân viên các biện pháp đảm bảo an toàn trường học...* Điểm chung của các hoạt động được đánh giá là ít hiệu quả hơn ở đây là (1) Các hoạt động liên quan đến yếu tố bên ngoài nhà trường và (2) Các hoạt động liên quan đến phát triển kĩ năng cho các thành viên trong nhà trường.

Có thể thấy rằng, bên cạnh việc chú trọng tới các quy trình cũng như đảm bảo an toàn về cơ sở vật chất thiết bị nhà trường thì việc trang bị cho đội ngũ các kĩ năng nhận biết, phòng ngừa, xử lí sự cố, các kĩ năng mềm, khả năng linh hoạt, ứng biến trong các tình huống bất định, sự cố cũng rất quan trọng. Một tình huống ở trường tiểu học East Orange Community Charter của Mỹ cho thấy khả năng linh hoạt ứng biến và khả năng xử lí sự cố tuyệt vời của giáo viên đã cứu sống một học sinh trong giây phút. Sự việc xảy ra vào tháng 4 năm 2022 trong tiết học Toán, một học sinh lớp 3 đã dùng miệng để mở nắp chai và không may bị hóc. Khi thấy học sinh không thể nói, có dấu hiệu nghẹt thở, cô giáo Jenkins áp dụng thủ thuật Heimlich, đẩy bụng giúp nắp chai trong họng cậu bé ra ngoài. Cô Jenkins từng được đào tạo các kĩ thuật cứu người, không chỉ cho công việc của một giáo viên, mà còn của huấn luyện viên hoạt náo. Vì vậy, khi học sinh bắt đầu nghẹt thở, cô biết mình phải làm gì. Đây là một trong nhiều tình huống nguy hiểm có thể xảy ra đối với học sinh và kĩ năng quan sát, phát hiện và xử lí của giáo viên là then chốt để giải quyết tình huống.

Bên cạnh đó, kết quả phỏng vấn cho thấy các trường cũng đã triển khai các hoạt động phòng

ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro như:

Trường tiểu học Trung Yên: (i) Thành lập các ban giám sát cơ sở vật chất, ban phòng cháy chữa cháy của nhà trường; (ii) Hàng ngày nhà trường sẽ có người đi kiểm tra liên tục. Hàng tuần, hàng tháng đều có các chủ đề tuyên truyền và giới thiệu cho HS phòng tránh rủi ro dưới mọi hình thức như sinh hoạt dưới cờ, các cuộc thi của Đội...(iii) Tuyên truyền cho HS thông qua các buổi sinh hoạt tập thể; Nhân viên giám thị rà soát xử lý kịp thời; Phối hợp các lực lượng...

Trường tiểu học Quan Hoa: (i) Quản lý chặt chẽ các vấn đề liên quan đến an toàn trường học; (ii) Hoạt động của phòng tư vấn tâm lý trường; (iii) Nhà trường thường xuyên khảo sát môi trường, cơ sở vật chất,... để tìm ra nguy cơ mất an toàn cho học sinh; Cắt tỉa cây, sửa chữa thường xuyên đồ dùng...

Trường tiểu học Tô Hoàng: (i) Nhà trường có phương pháp phòng trừ rủi ro; (ii) Tập huấn phòng cháy chữa cháy, sức khỏe sinh sản; (iii) Luôn quan tâm; (iv) Tập huấn và truyền thông, kiểm tra CBGV thực hiện; (v) Phân công giáo viên các tổ khối trực cổng và hành lang các tầng vào đầu giờ, giờ ra chơi và cuối giờ học để tránh tai nạn thương tích; (vi) Tăng cường nhắc nhở giám sát học sinh; (vii) Tăng cường trực ở các vị trí, các thời điểm trong ngày, đặc biệt đầu giờ học, giờ ra chơi, giờ bán trú, giờ tan học; (viii) Tập huấn kỹ năng phòng tránh tai nạn thương tích....

Trường tiểu học Đông Ngạc: (i) Quản lý nghiêm túc các vấn đề có thể xảy ra; (ii) Đưa các nội dung về quản trị rủi ro và an toàn vào mục tiêu và triển khai thành kế hoạch năm, tháng, tuần và kế hoạch tổ chức các sự kiện để đảm bảo an toàn mọi nơi, mọi lúc cho HS; (iii) Video tuyên truyền, đóng và xử lý các tình huống...

3. Kết luận

Nghiên cứu thực trạng cho thấy, các hoạt động phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro tập trung nhiều vào các “phần cứng”- liên quan nhiều đến cơ sở vật chất nhà trường, là những yếu tố quan sát, kiểm đếm được. Các hoạt động được đánh giá là ít hiệu quả hơn tập trung vào (i) Các hoạt động liên quan đến yếu tố con người- “phần mềm” của tổ chức, phát triển kỹ năng cho các thành viên trong nhà trường; (ii) Các hoạt động liên quan đến yếu tố bên ngoài nhà trường và (iii) các hoạt động liên quan đến thích ứng và biến rủi ro thành cơ hội để tăng cường năng lực và phát triển nhà trường trong bối cảnh mới. Trên cơ sở những phân tích thực trạng, nghiên cứu này đưa ra những khuyến nghị cho nhà trường và các bên liên quan, cụ thể:

Với nhà trường cần: (i) Tổ chức nhận diện, phân tích và đánh giá rủi ro tổng thể trong trường học làm cơ sở để thiết kế các hoạt động phòng ngừa, kiểm soát và xử lý rủi ro; (ii) Đào tạo, tập huấn, hướng dẫn nâng cao nhận thức, kỹ năng cho cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên trong nhà trường về quy trình an toàn, phương pháp quản trị rủi ro và ứng phó với tình huống rủi ro khẩn cấp; (iii) Thiết lập quy định rõ ràng về an toàn trường học, hướng dẫn, giám sát an toàn cho HS chặt chẽ; (iv) Tổ chức phối hợp hiệu quả các nguồn lực trong và ngoài nhà trường trong quản trị rủi ro đảm bảo an toàn trường học

Trong đó, CBQL nhà trường cam kết, có hành động tích cực nhằm xây dựng và xác định rõ mục tiêu, chính sách, quy định, quy trình an toàn và đảm bảo nguồn lực và hỗ trợ cần thiết để thực hiện các quy định này trong thực tiễn; xây dựng, duy trì môi trường minh bạch và giao tiếp hiệu quả để chia sẻ thông tin về rủi ro và biện pháp an toàn trường học, huy động và tạo động lực để các bên cùng cam kết thực hiện. Giáo viên, nhân viên trường học tham gia vào quá trình đánh giá rủi ro, góp ý về biện pháp đảm bảo an toàn, phòng ngừa, giảm thiểu rủi ro; tham gia hướng dẫn, giám sát an toàn cho HS và các quá trình hoạt động trong nhà trường; tích cực tham gia đào tạo, trang bị kiến thức, kỹ năng đánh giá rủi ro, về biện pháp quản trị rủi ro và an toàn trường học; tuân thủ các quy định và quy trình an toàn, báo cáo ngay lập tức về bất kỳ rủi ro hoặc sự cố nào xảy ra.

Bên cạnh đó, cần có sự phối hợp từ phía các lực lượng bên ngoài nhà trường như:

Chính quyền địa phương sẽ cụ thể hóa các chính sách và quy định về đảm bảo an toàn, quản trị rủi ro trường học phù hợp với các quy định chung và địa phương; Xem xét cung cấp hỗ trợ các nguồn lực cho các hoạt động quản trị rủi ro trường học, có thể bao gồm: đào tạo, trang thiết bị, CSVC và xây dựng hạ tầng an toàn trong các trường học; Tạo ra một môi trường khuyến khích sự hợp tác giữa các trường học, gia đình, cộng đồng địa phương và các tổ chức, doanh nghiệp khác giúp tăng cường việc chia sẻ thông tin, kinh nghiệm và tài nguyên, cùng nhau đánh giá rủi ro và đề xuất biện pháp an toàn; tổ chức các hoạt động tuyên truyền giáo dục nâng cao nhận thức về an toàn, quản trị rủi ro trường học đến gia đình và cộng đồng địa phương và có trách nhiệm đánh giá, giám sát an toàn trường học trong khu vực, cộng đồng dân cư.

Cộng đồng giúp cung cấp thông tin về các đặc điểm đặc thù của địa phương, nhận định về các tình huống rủi ro tiềm ẩn và đề xuất biện pháp phòng ngừa; Hỗ trợ nhà trường các nguồn lực: thông tin, cơ sở vật chất, thiết bị, môi trường cảnh quan...phục vụ HĐ giáo dục an toàn; Tham gia đồng hành giám sát an toàn, an ninh cho HS trên địa bàn.

Cha mẹ học sinh tham gia vào việc đánh giá rủi ro và đề xuất biện pháp an toàn, hướng dẫn và giám sát an toàn, phòng tránh rủi ro cho con em tại gia đình, cộng đồng, trên đường đến trường và tham gia các hoạt động ở trường; Có trách nhiệm thông báo và nhận được thông tin liên quan đến rủi ro, mất an toàn và các biện pháp an toàn trong trường học để cùng phối hợp giải quyết hoặc thực thi các biện pháp; tuân thủ các quy định, hướng dẫn an toàn và thông báo ngay lập tức về bất kì vấn đề an toàn nào mà họ phát hiện ra với nhà trường hoặc các bên liên quan.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] N Dương. *Xâm hại trẻ em vẫn diễn biến phức tạp dưới nhiều hình thức*. Nguồn: <https://vneconomy.vn/xam-hai-tre-em-van-dien-bien-phuc-tap-duoi-nhieu-hinh-thuc.htm>.
- [2] DTT Hương, NQ Thanh, TTM Ngọc, (2017). “Nhận diện hành vi rủi ro của HS trung học phổ thông ở HN hiện nay”. *Tạp chí Khoa học Xã hội*, 3(223), 15-25.
- [3] Nghị định số 80/2017/NĐ-CP ngày 17/07/2017 của Chính phủ quy định về môi trường an toàn lành mạnh, thân thiện, phòng chống bạo lực học đường.
- [4] Trung tâm Từ điển học Hà Nội, 1995. *Từ điển Tiếng Việt*.
- [5] N Lân, (2006). *Từ điển từ và ngữ Việt Nam*. NXB Tổng hợp Tp. Hồ Chí Minh, 1540.
- [6] ĐTH Vân, KN Đạt & HĐ Sơn (2013). *Quản trị rủi ro & Khủng hoảng*. NXB Lao động Xã hội, Hà Nội.
- [7] Behcet Öznacar, (2018). “Risk Management Strategies in School Development and the Effect of Policies on Tolerance Education”. *Open Equal Access Learn School Manage*, 107-114. DOI: 10.5772/intechopen.70787.
- [8] TCVN (2015), Tiêu chuẩn Quốc gia, ISO 9001:2015 – Hệ thống quản lý chất lượng – Các yêu cầu.